

УДК 347.451

Музика Тетяна Олександрівна

кандидатка юридичних наук, доцентка,
асистентка кафедри цивільно-правової політики,
права інтелектуальної власності та інновацій
Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого

Muzyka Tetiana

PhD, Assistant Lecturer of the Department of
Civil Law Policy, Law of Intellectual Property and Innovation
Yaroslav Mudryi National Law University
ORCID: 0000-0001-5267-0987

Суворов Микита Дмитрович

курсант Військово-юридичного інституту
Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого

Suvorov Mykyta

Cadet of Institute of Military Law
Yaroslav Mudryi National Law University

DOI: 10.25313/2520-2308-2025-6-11133

ЦИВІЛЬНО-ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ВІДНОСИН КУПІВЛІ-ПРОДАЖУ В КОНТЕКСТІ ОНОВЛЕННЯ ПРИВАТНОГО ПРАВА УКРАЇНИ

CIVIL LAW REGULATION OF PURCHASE AND SALE RELATIONS IN THE CONTEXT OF THE RENEWAL OF UKRAINE'S PRIVATE LAW

Анотація. Вступ. У статті досліджено правові аспекти укладення та виконання договору купівлі-продажу, який визначено одним з найбільш поширених цивільно-правових договорів, згідно з цивільним законодавством України.

Мета. Метою статті є розглянути основні елементи договору купівлі-продажу, порядок його укладення, права та обов'язки сторін, а також особливості виконання договірних зобов'язань в умовах сучасного розвитку ринкових відносин.

Матеріали і методи. За допомогою формально-юридичного та доктринального методів, а також методів аналізу та синтезу досліджено нормативно-правову базу, що регулює договірні відносини купівлі-продажу, зокрема положення Цивільного кодексу України, Господарського кодексу України та спеціальних законів у сфері захисту прав споживачів та електронної комерції, а також усталені доктринальні та сучасні положення цивілістичної науки.

Результати. Досліджено основні вимоги до змісту та форми договору купівлі-продажу та наслідки їх недотримання. Особливу увагу приділено аналізу істотних умов договору купівлі-продажу, а саме предмет договору, а також ціну товару, строки виконання зобов'язань та специфічні умови для різних видів товарів. Наголошено на тому, що положення чинного цивільного законодавства України у сфері купівлі-продажу мають чітку спрямованість на забезпечення стабільності цивільного обороту та вирівнювання правового становища всіх його учасників, зокрема посилення слабшої сторони договору. Так, розглянуто питання правового регулювання передачі товару, переходу права власності та ризику випадкової загибелі речі у контексті забезпечення стабільності цивільного обороту.

Окреслено основні способи забезпечення виконання договірних зобов'язань та відповідальність сторін за їх порушення, включаючи особливості застосування неустойки та відшкодування збитків. Досліджено особливості застосування гарантій якості товару та права покупця на відшкодування збитків у разі передачі неякісного товару, а також механізми захисту прав споживачів. Визначено основні проблемні аспекти правового регулювання в умовах розвитку електронної комерції та запропоновано шляхи удосконалення законодавства з урахуванням європейського досвіду.

Перспективи. Як напрямок подальшої наукової розвідки сформульовано аналіз Директиви ЄС 2019/771 від 20 травня 2019 року та відповідність йому зокрема норм чинного Цивільного кодексу України, Законів України «Про електронну комерцію» та «Про захист прав споживачів».

Ключові слова: договір купівлі-продажу, цивільно-правовий договір, зобов'язальні відносини, договірні відносини, виконання договору, електронна комерція, цифровізація, цифрові речі, товар, ціна, оціночні поняття, захист прав споживачів.

Summary. Introduction. The article examines the legal aspects of concluding and performing a sale and purchase contract which is defined as one of the most widespread civil law contracts according to the civil legislation of Ukraine.

Purpose. The purpose of the article is to consider the main elements of a sale and purchase agreement, the procedure for its conclusion, the rights and obligations of the parties, and the peculiarities of fulfillment of contractual obligations in the context of modern market relations.

Materials and methods. Using the formal legal and doctrinal methods, as well as the methods of analysis and synthesis, the authors examine the legal framework governing contractual relations of sale and purchase, in particular, the provisions of the Civil Code of Ukraine, the Commercial Code of Ukraine and special laws in the field of consumer protection and e-commerce.

Results. The authors research the main requirements to the form of a purchase and sale agreement and the consequences of their non-compliance. Particular attention is paid to the analysis of the essential terms of a sales contract, namely, the subject matter of the contract, as well as the price of goods, terms of fulfillment of obligations and specific conditions for different types of goods. It is emphasized that the provisions of the current civil legislation of Ukraine in the field of sale and purchase are clearly aimed at ensuring the stability of civil turnover and equalizing the legal position of all its participants, in particular, strengthening the weaker party to the contract. Thus, the authors consider the issues of legal regulation of transfer of goods, transfer of ownership and the risk of accidental destruction of things in the context of ensuring the stability of civil turnover.

The authors outline the main ways of ensuring the fulfillment of contractual obligations and the liability of the parties for their violation, including the peculiarities of applying penalties and compensation for damages. Special features of the application of quality guarantees and the buyer's right to compensation for damages in case of transfer of defective goods, as well as mechanisms for consumer protection are investigated. The key problematic aspects of legal regulation in the context of e-commerce development are identified and ways to improve legislation based on European experience are suggested.

Prospects. As a direction for further scientific research, the authors formulate the analysis of EU Directive 2019/771 of May 20, 2019, and its compliance with, inter alia, the provisions of the current Civil Code of Ukraine, the Laws of Ukraine "On Electronic Commerce" and "On Consumer Protection".

Key words: sale and purchase contract, civil law contract, obligatory relations, contractual relations, contract performance, e-commerce, digitalization, digital things, goods, price, evaluative concepts, consumer rights protection.

Постановка проблеми. Договір купівлі-продажу є одним із найпоширеніших договорів у цивільному праві України. Він відіграє фундаментальну роль у функціонуванні ринкової економіки та забезпеченні товарно-грошового обороту між учасниками цивільних правовідносин, опосередковує більшість товарно-грошових відносин між учасниками цивільного обороту, створюючи правову основу для переходу права власності на майно від одного суб'єкта до іншого за відповідну грошову винагороду.

В умовах розвитку ринкової економіки, активізації підприємницької діяльності та інтеграції України до європейського економічного простору питання правового регулювання договору купівлі-продажу набувають особливої актуальності та потребують комплексного дослідження з урахуванням сучасних тенденцій розвитку цивільного законодавства. Необхідність детального аналізу правових аспектів укладення та виконання договору купівлі-продажу обумовлена потребою забезпечення стабільності цивільного обороту, захисту прав і законних інтересів його учасників, а також гармонізації українського законодавства з європейськими стандартами у сфері договірних прав.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питанням, пов'язаним із правовим регулюванням відносин, що виникають на підставі договору

купівлі-продажу, присвячені дослідження зокрема таких вчених, як В. І. Борисова [1], О. В. Дзера [2], Н. С. Кузнецова [3], М. Д. Пленюк [4], Є. О. Харитонов [5]. У їхніх працях ставляться як фундаментальні питання теорії договірних прав та загальних положень про купівлю-продаж, так і питання новітніх проблем правового регулювання відносин купівлі-продажу в умовах цифровізації, що виявилася, зокрема, в доповненні ЦК України нормами про такі об'єкти цивільних прав, як цифрові речі (статті 177, 179–1 Цивільного кодексу — далі ЦК — України [6]), та зважаючи на наміри інтеграції України в європейський економічний простір, а отже — й необхідності гармонізації законодавства України із законодавством ЄС. Проте низка проблем у цій сфері й досі потребує свого окреслення та розв'язання, про які зокрема йдеться в цій статті.

Так, **цілями статті** є визначити основні засади правового регулювання відносин договору купівлі-продажу, з'ясувати проблеми, які постають у цій сфері у зв'язку з тенденціями цифровізації всіх сфер суспільного життя та необхідністю їх унормування, а також висвітлити питання, пов'язані з викликами євроінтеграційних процесів в Україні.

Виклад основного матеріалу дослідження. Правовою основою регулювання договору купівлі-продажу в Україні є Конституція України, яка

гарантує право приватної власності та свободу підприємницької діяльності, ЦК України, зокрема глава 54, яка містить загальні положення про купівлю-продаж та правила щодо окремих видів відповідного договору, а також спеціальні закони, що регулюють окремі види цих договорів та специфічні аспекти їх виконання.

Відповідно до ст. 655 ЦК України, за договором купівлі-продажу одна сторона (продавець) передає або зобов'язується передати майно (товар) у власність другій стороні (покупцеві), а покупець приймає або зобов'язується прийняти майно (товар) і сплатити за нього певну грошову суму [6]. Це визначення відображає консенсуальний, двосторонній та відплатний характер договору купівлі-продажу, а також його спрямованість на перехід права власності на майно, про що традиційно говорять і в літературі [4, с. 42]. Варто зауважити, що доктринальне розуміння правових засад договору купівлі-продажу в українській цивілістиці базується на класичних принципах договірної права, зокрема принципах свободи договору, добросовісності, справедливості та захисту слабшої сторони договору. Це віддзеркалює й загальносвітові тенденції розвитку договірної права, зокрема й положення практики ЄСПЛ, які спрямовані на забезпечення балансу приватних та публічних інтересів у договірних відносинах.

Істотними умовами як одними з основних характеристик договору купівлі-продажу називають предмет договору — власне товар — та в деяких джерелах ціну товару, які повинні бути узгоджені сторонами для того, щоб договір вважався укладеним. Однак якщо стосовно істотності предмета договору купівлі-продажу сумнівів не виникає, то щодо ціни такої певності не маємо.

Так, предмет договору становить конкретне майно, яке продавець зобов'язується передати покупцеві, і повинен бути визначений таким чином, щоб його можна було відокремити від іншого майна та ідентифікувати при виконанні договору. Як слушно зазначає Є. О. Харитонов, предмет договору повинен відповідати вимогам законності, можливості та визначеності, що є загальними вимогами до об'єктів цивільних правовідносин [5, с. 89]. Важливо, що предметом договору купівлі-продажу може бути лише майно, яке належить продавцеві на праві власності або яке він має право продати відповідно до закону чи договору, що забезпечує захист прав добросовісних набувачів та стабільність цивільного обороту.

Увагу слід приділити питанню визначення предмета договору купівлі-продажу з огляду на різноманітність його видів. Зокрема для договорів роздрібної купівлі-продажу предмет може бути визначений родовими ознаками, що дозволяє покупцеві обрати конкретний товар з наявного асортименту. У договорах оптової купівлі-продажу предмет зазвичай визначається більш детально з зазначенням конкретних характеристик, кількості, якості та інших істотних параметрів товару.

Ціна як умова договору купівлі-продажу визначається угодою сторін і має відображати дійсну вартість товару, хоча закон не забороняє сторонам встановлювати ціну, що відрізняється від ринкової, якщо це не суперечить принципам добросовісності та справедливості. Згідно зі статтею 692 ЦК України, якщо ціна у договорі не встановлена і не може бути визначена виходячи з умов договору, вона визначається виходячи із звичайних цін, які склалися на аналогічні товари на момент укладення договору [6]. Із цього випливає, що за чинним цивільним законодавством України ціна не є істотною умовою договору купівлі-продажу, хоча в літературі можна побачити й протилежну думку [1, с. 188; 4, с. 43]. Цим цивільно-правове регулювання відрізняється від господарсько-правового, де істотними умовами цього договору визначаються як предмет, так і ціна (ч. 3 ст. 180 та ч. 2 ст. 189 Господарського кодексу України [7]).

При цьому варто погодитися з Н. С. Кузнецовою, яка підкреслює, що встановлення справедливої ціни є важливим аспектом забезпечення балансу інтересів сторін договору та запобігання зловживанням у договірних відносинах [3, с. 134]. Механізм визначення ціни може бути різним залежно від специфіки товару та умов договору. Ціна може бути фіксованою або змінною, яка може переглядатися відповідно до певних критеріїв або обставин.

Ще одним вагомим питанням правового регулювання відносин з договору купівлі-продажу є форма такого договору: від дотримання встановленої законом форми залежить дійсність правочину та можливість доказування прав та обов'язків сторін у разі виникнення спору. Відповідно до статті 657 ЦК України, договір купівлі-продажу може укладатися в усній або письмовій формі залежно від вартості майна та його виду [6]. Із загальних положень про форму правочинів та спеціальних норм ЦК України про купівлю-продаж випливає, що письмова форма є обов'язковою для договорів на суму, що перевищує у двадцять разів розмір неоподаткованого мінімуму доходів громадян, а також для договорів купівлі-продажу нерухомого майна, транспортних засобів та інших об'єктів, щодо яких закон встановлює спеціальні вимоги. В. І. Борисова наголошує, що дотримання встановленої законом форми договору є важливою гарантією захисту прав сторін та доказування їхніх домовленостей [1, с. 67], з чим варто безумовно погодитися.

Так, порушення вимог до форми договору може мати різні правові наслідки залежно від його характеру. Якщо не дотримано просту письмову форму, це не тягне за собою недійсність договору, але обмежує можливості сторін у доказуванні умов договору показаннями свідків. Недотримання нотаріальної форми або вимог щодо державної реєстрації тягне за собою недійсність правочину, але за чинним законо-

давством України наразі є можливість конвалідації таких правочинів згідно з ч. 2 ст. 219 ЦК України.

Водночас сучасні тенденції розвитку договірних права характеризуються розширенням можливостей для укладення договорів в електронній формі, що особливо актуально в умовах розвитку електронної комерції. Закон України «Про електронну комерцію» встановлює правові засади використання електронних документів у договірних відносинах [8]. Електронний договір має таку ж юридичну силу, як і договір, укладений у паперовій формі, за умови дотримання встановлених законом вимог.

Права та обов'язки сторін договору купівлі-продажу детально регламентовані цивільним законодавством та мають комплексний характер, охоплюючи не лише основні зобов'язання щодо передачі товару та сплати ціни, але й додаткові обов'язки, спрямовані на забезпечення належного виконання договору та захист прав контрагентів.

Основним обов'язком продавця є передача товару покупцеві у власність відповідно до умов договору. Відповідно до статті 661 ЦК України, «продавець зобов'язаний передати покупцеві товар, який відповідає умовам договору за найменуванням, кількістю, якістю, комплектністю, тарою і (або) упакуванням, а також усі документи, що стосуються товару» [6].

Крім основного обов'язку з передачі товару, продавець несе ряд додаткових обов'язків, які випливають із принципів добросовісності та забезпечення належного виконання договору. До таких обов'язків належить інформування покупця про властивості товару, умови його використання, зберігання та транспортування, надання технічної документації, інструкцій з експлуатації та іншої необхідної інформації.

Вагомим серед інших є обов'язок продавця щодо гарантування того, що товар вільний від прав третіх осіб, тобто на нього не поширюються права власності, заставні права, права оренди або інші речові права третіх осіб, які можуть перешкодити покупцеві повноцінно володіти, користуватися та розпоряджатися придбаним майном.

Натомість покупець має право вимагати передачі йому товару відповідно до умов договору, право на отримання повної та достовірної інформації про товар, його властивості та умови використання. Основними обов'язками покупця є прийняття товару відповідно до умов договору та сплата встановленої договором ціни у визначені строки. Слід дослухатися думки О. В. Дзери про те, своєчасне виконання покупцем своїх обов'язків є необхідною умовою стабільності договірних відносин [2, с. 156].

Особливе значення в договорі купівлі-продажу має момент переходу права власності на товар, який визначає розподіл ризиків між сторонами та має важливі правові наслідки для подальших відносин сторін. Згідно зі ст. 334 ЦК України, право власності на майно, яке відчувається за договором, переходить

до набувача з моменту передачі майна, якщо інше не встановлено договором або законом [6]. Передача майна здійснюється шляхом вручення речі покупцеві або уповноваженій ним особі, а для нерухомого майна — з моменту державної реєстрації права власності. Одночасно з переходом права власності на покупця переходить ризик випадкової загибелі або випадкового пошкодження майна, що означає, що з цього моменту покупець несе ризик втрати або пошкодження товару внаслідок обставин, за які жодна зі сторін не несе відповідальності.

Цей принцип відображає загальне правило «ризик несе власник» і спрямований на справедливий розподіл ризиків між сторонами договору. Однак сторони можуть домовитися про інший момент переходу ризику, наприклад, з моменту відвантаження товару або з моменту укладення договору, що часто практикується в комерційних відносинах.

Якість товару є одним із ключових аспектів виконання договору купівлі-продажу, який безпосередньо впливає на задоволення інтересів покупця та виконання продавцем своїх договірних зобов'язань: продавець зобов'язаний передати покупцеві товар, якість якого відповідає умовам договору (ст. 673 ЦК України) [6]. Якщо в договорі немає умов про якість товару, продавець зобов'язаний передати товар, придатний для цілей, для яких товар такого роду зазвичай використовується. Якщо продавець під час укладення договору був поставлений у відомість про конкретні цілі придбання товару, він зобов'язаний передати товар, придатний для використання відповідно до цих цілей. Тобто йдеться про те, що в такому разі визначення оціночного поняття належної якості товару опосередковується оціночним поняттям придатності цього товару для цілей — звичайних або конкретних, важливих саме для цього покупця.

У разі передачі товару неналежної якості покупець має право за своїм вибором вимагати від продавця безоплатного усунення недоліків товару в розумний строк, зменшення ціни, заміни товару аналогічним товаром належної якості або розірвання договору з відшкодуванням завданих збитків. А. Б. Гриняк підкреслює важливість чіткого визначення вимог до якості товару в договорі для уникнення спорів між сторонами [9, с. 98].

Водночас гарантія якості товару може встановлюватися договором, законом або іншими нормативними актами і визначає період, протягом якого товар повинен відповідати встановленим вимогам якості при правильному його використанні. Гарантійний строк обчислюється з моменту передачі товару покупцеві, якщо інше не встановлено договором.

Важливим елементом правового регулювання договірних відносин купівлі-продажу є відповідальність за порушення договору. Цей інститут забезпечує стимули для належного виконання зобов'язань та відновлення порушених прав. Відповідальність може наставати у вигляді відшкодування збитків, сплати

неустойки, а також із застосуванням інших способів захисту цивільних прав, передбачених ст. 16 ЦК України. Зокрема за ст. 611 ЦК України, сторона, яка порушила зобов'язання, повинна відшкодувати другій стороні завдані цим збитки, якщо інше не встановлено договором або законом [6]. Мова йде про реальні збитки та упущену вигоду. Причому особливістю відшкодування збитків у договорах купівлі-продажу є те, що вони повинні бути прямо пов'язані з порушенням договору та бути передбачуваними на момент укладення договору. Це правило спрямоване на обмеження обсягу відповідальності боржника та забезпечення справедливого розподілу ризиків між сторонами.

Неустойка як спосіб забезпечення виконання зобов'язань та відповідальності за їх порушення може встановлюватися договором (договірна неустойка) або законом (законна неустойка). Особливо широко законна неустойка застосовується у споживчих відносинах для захисту прав покупців-споживачів. Власне, захист прав споживачів у відносинах з продавцями товарів є важливим аспектом правового регулювання договору купівлі-продажу. Такий захист здійснюється за допомогою спеціального законодавства та встановлення додаткових гарантій для фізичних осіб, які придбавають товари для особистого, сімейного, домашнього використання.

Закон України «Про захист прав споживачів» встановлює додаткові гарантії для споживачів, зокрема щодо якості товарів, інформування про товари, відповідальності за шкоду, завдану внаслідок недоліків товарів [10]. Споживче законодавство передбачає розширені права споживачів порівняно із загальними нормами цивільного права, зокрема право на обмін якісного товару, який не підійшов за розміром, фасоном, габаритами, на отримання повної та достовірної інформації про товари, їх виробника, умови придбання та використання, гарантійні зобов'язання тощо. М. І. Петров підкреслює, що спеціальне регулювання споживчих відносин спрямоване на вирівнювання становища економічно слабшої сторони договору [11, с. 87].

Варто зауважити, що набирає чинності новий Закон України «Про захист прав споживачів» [12], у якому значну увагу доречно приділено зокрема сфері електронної комерції, цифровим послугам та цифровому вмісту як предмету споживчих договірних відносин.

Крім того, сучасний розвиток цифрових технологій загалом суттєво впливає на практику укладення

договорів купівлі-продажу, особливо в сфері електронної комерції. Електронна комерція дозволяє укладати договори дистанційно, що створює нові можливості для розвитку торгівлі, але водночас породжує нові правові виклики щодо ідентифікації сторін, забезпечення безпеки платежів, захисту персональних даних. Так, В. В. Семенюк підкреслює необхідність подальшого розвитку правового регулювання електронних договорів [13, с. 176]. Важливо при цьому враховувати положення актів ЄС у відповідній сфері, зокрема Директиви ЄС 2019/771 від 20 травня 2019 року (далі — Директива) [14]. Хоча й натеper Закон України «Про електронну комерцію» містить правові засади здійснення електронної комерції в Україні [5]. Слід звернути увагу на те, що електронний договір має таку ж юридичну силу, як і договір у паперовій формі, за умови дотримання встановлених у III розділі вказаного вище закону вимог. А у вказаній Директиві фактично містяться положення щодо якості (функціональності) товарів, зокрема які містять цифровий контент та цифрові послуги, які частково цілком аналогічні відповідним положенням чинного ЦК України, а частково (наприклад, пп. 28, 31 Директиви) — є такими, які варто врахувати й для вдосконалення вітчизняного законодавства.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Правове регулювання відносин з договору купівлі-продажу в Україні має досить розвинену нормативну базу, яка загалом відповідає сучасним потребам цивільного обороту та міжнародним стандартам. Водночас існує потреба у подальшому вдосконаленні законодавства з урахуванням розвитку економічних відносин, технологічного прогресу та євроінтеграційних процесів. Такими напрямками вдосконалення є гармонізація українського законодавства з європейськими стандартами у сфері договірних прав та захисту прав споживачів, розвиток правового регулювання електронної комерції, обороту цивільних товарів і послуг, посилення захисту прав споживачів у сфері електронної комерції, запобігання відповідним спорам та ефективному їх вирішенню.

Зокрема напрямом майбутньої наукової розвідки може бути аналіз вказаної Директиви, чинного та нового Законів України «Про захист прав споживачів», Закону України «Про електронну комерцію» та розробка відповідних шляхів удосконалення чинного законодавства України.

Література

1. Борисова В. І., Баранова Л. М., Жилінкова І. В. Цивільне право України : підручник: у 2 т. Харків : Право, 2011. Т. 2. 816 с.
2. Дзера О. В., Кузнецова Н. С., Майданик Р. А. Цивільне право України. Загальна частина : підручник. 3-тє вид., перероб. і доп. Київ : Юрінком Інтер, 2010. 976 с.
3. Кузнецова Н. С. Договірне право України. Загальна частина : навч. Посіб. Київ : Юрінком Інтер, 2018. 384 с.
4. Пленюк М. Д. Договір купівлі-продажу в умовах реформування цивільного законодавства. *Нове українське право*. 2021. № 1. С. 41–48.
5. Харитонов Є. О., Саніахметова Н. О. Цивільне право України : підручник. Київ : Істина, 2003. 776 с.
6. Цивільний кодекс України : Закон України від 16 січ. 2003 р. № 435-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2003. № 40–44. Ст. 356.
7. Господарський кодекс України : Закон України від 16 січ. 2003 р. № 436-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2003. № 18, № 19–20, № 21–22, ст. 144.
8. Про електронну комерцію : Закон України від 3 верес. 2015 р. № 675-VIII. *Відомості Верховної Ради України*. 2015. № 45. Ст. 410.
9. Гриняк А. Б. Договірне право України : навч. посіб. Київ : Юрінком Інтер, 2008. 448 с.
10. Про захист прав споживачів : Закон України від 12 трав. 1991 р. № 1023-XII. *Відомості Верховної Ради УРСР*. 1991. № 30. Ст. 379.
11. Петров М. І. Захист прав споживачів в Україні: правові та економічні аспекти : монографія. Харків : Консум, 2006. 268 с.
12. Про захист прав споживачів : Закон України від 10 черв. 2023 р. № 3153-IX. *Відомості Верховної Ради України*. 2023. № 78. Ст. 276.
13. Семенюк В. В. Електронні договори в цивільному праві України: теорія і практика: монографія. Київ : Логос, 2018. 280 с.
14. Директива Європейського парламенту і Ради (ЄС) 2019/771 від 20 травня 2019 року про деякі аспекти, що стосуються договорів про продаж товарів, про внесення змін до Регламенту (ЄС) 2017/2394 і Директиви 2009/22/ЄС та про скасування Директиви 1999/44/ЄС. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_026-19#Text (дата звернення: 16.06.2025).

References

1. Borysova V. I., Baranova L. M., Zhylinkova I. V. Tsyvilne pravo Ukrainy: pidruchnyk: u 2 t. Kharkiv: Pravo, 2011. T. 2. 816 s.
2. Dzera O. V., Kuznietsova N. S., Maidanyk R. A. Tsyvilne pravo Ukrainy. Zahalna chastyna: pidruchnyk. 3-tie vyd., pererob. I dop. Kyiv: Yurinkom Inter, 2010. 976 s.
3. Kuznietsova N. S. Dohovirne pravo Ukrainy. Zahalna chastyna: navch. Posib. Kyiv: Yurinkom Inter, 2018. 384 s.
4. Pleniuk M. D. Dohovir kupivli-prodazhu v umovakh reformuvannia tsyvilnoho zakonodavstva. Nove ukrainske pravo. 2021. № 1. S. 41–48.
5. Kharytonov Ye. O., Saniakhmetova N. O. Tsyvilne pravo Ukrainy: pidruchnyk. Kyiv: Istyna, 2003. 776 s.
6. Tsyvilnyi kodeks Ukrainy: Zakon Ukrainy vid 16 sich. 2003 r. № 435-IV. Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy. 2003. № 40–44. St. 356.
7. Hospodarskyi kodeks Ukrainy: Zakon Ukrainy vid 16 sich. 2003 r. № 436-IV. Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy. 2003. № 18, № 19–20, № 21–22, st. 144.
8. Pro elektronnu komertsiiu: Zakon Ukrainy vid 3 veres. 2015 r. № 675-VIII. Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy. 2015. № 45. St. 410.
9. Hryniak A. B. Dohovirne pravo Ukrainy: navch. Posib. Kyiv: Yurinkom Inter, 2008. 448 s.
10. Pro zakhyst prav spozhyvachiv: Zakon Ukrainy vid 12 trav. 1991 r. № 1023-XII. Vidomosti Verkhovnoi Rady URSR. 1991. № 30. St. 379.
11. Petrov M. I. Zakhyst prav spozhyvachiv v Ukraini: pravovi ta ekonomichni aspekty: monohrafiia. Kharkiv: Konsum, 2006. 268 s.
12. Pro zakhyst prav spozhyvachiv: Zakon Ukrainy vid 10 cherv. 2023 r. № 3153-IX. Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy. 2023. № 78. St. 276.
13. Semeniyuk V. V. Elektronni dohovory v tsyvilnomu pravi Ukrainy: teoriia i praktyka: monohrafiia. Kyiv: Lohos, 2018. 280 s.
14. Dyrektyva Yevropeiskoho parlamentu i Rady (IeS) 2019/771 vid 20 travnia 2019 roku pro deiaki aspekty, shcho stosuiutsia dohovoriv pro prodazh tovariv, pro vnesennia zmin do Rehlamentu (IeS) 2017/2394 i Dyrektyvy 2009/22/IeS ta pro skasuvannia Dyrektyvy 1999/44/IeS. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_026-19#Text (access date: 16.06.2025).